

Kadrioru Saksa Gümnaasium

**Youth For Understanding haridusprogrammi raames õppivate vahetusõpilaste
integreerimine Eesti haridussüsteemi 2015/2016 õppeaastal Eestis õppinud
vahetusõpilaste põhjal**

Uurimistöö

Autor: Sarah Kriegler

Juhendajad: Trine Tamm

Liisi Rannast-Kask

Tallinn

2017

Kadrioru Saksa Gümnaasium

Õpilane: Sarah Kriegler

Teema: Youth For Understanding haridusprogrammi raames õppivate vahetusõpilaste integreerimine Eesti haridussüsteemi 2015/2016 õppeaastal Eestis õppinud vahetusõpilaste põhjal

Klass: 11.LO

Uurimistöö on lubatud kaitsmisele (kuupäev ja aasta) Kadrioru Saksa

Gümnaasiumi uurimistööde kaitsmiskomisjoni poolt.

Oponent:

Juhendajad: Trine Tamm ; Liisi Rannast-Kask

Kaitsmine toimub (kuupäev ja aasta) kell Kadrioru Saksa

Gümnaasiumi ruumis, Gonsiori 38, Tallinn.

Autoriõigus: Sarah Kriegler, 2017

Autoriõigus: Kadrioru Saksa Gümnaasium, 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. MITTETULUNDUSÜHING YOUTH FOR UNDERSTANDING.....	6
1.1. YFU maailmas.....	6
1.2. YFU Eesti MTÜ	6
1.2.1. Ootused Eesti koolidele ja vahetusõpilastele	7
1.3. YFU koostöö kooliga	7
1.3.1. Kooli valimise protsess	7
1.3.2. Suhtlus koolidega ning ettevalmistus	7
2. INTEGRATSIOON	9
2.1. Integratsiooni olemus	9
2.2. Integratsiooni eesmärk tulenevalt õigusaktidest.....	9
2.3. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevad regulatsioonid	10
3. UURIMUS VAHETUSÕPILASTE INTEGREERIMISEST EESTI HARIDUSSÜSTEEMI	11
3.1. Uurimisprobleemi püstitamine, aineistiku kogumine, analüüsi meetod	11
3.2. Uurimistulemuste analüüs vahetusõpilaste õpetajate vastuste põhjal	12
3.2.1. Kooli poolt eelnenud ettevalmistus seoses võõrkeelse õpilase klassi saabumisega	12
3.2.2. Õpilase integreerumine õpetaja vaatenurgast.....	13
3.2.3. Õppetöö rikastumine tänu vahetusõpilasele.....	14
3.2.4. Välisõpilase lisandumisega klassikollektiivi kaasnenud väljakutsed.....	14
3.2.5. Välisõpilasega suhtlemine ja sellega kaasnev	14
3.3. Uurimistulemuste analüüs vahetusõpilaste vastuste põhjal.....	15
3.3.1. Keeleoskuse paranemine ja selle mõju integratsioonile.....	15
3.3.2. Keele õppimise abiallikad	15
3.3.3. Õpetaja abi vahetusõpilase integratsioonile	16
3.3.4. Kaasõpilaste abi vahetusõpilase integratsioonile	16
3.3.5. Vahetusõpilase tunniplaani kohandamine ja selle mõju integratsioonile.....	17
3.3.6. Vahetusõpilase õppetöö hindamine koolis ja selle mõju integratsioonile.....	17
3.3.7. Õpilase integreerumistunde tekkimiseks kulunud aeg	18
3.3.8. Vahetusõpilaste soovitusel integreerimisprotsessi parandamiseks	19
3.4. Järeldused	19

KOKKUVÕTE	21
RESÜMEE	22
KASUTATUD ALLIKAD	24

LISA 1 Intervjuu Heili Lepaga, YFU Eesti MTÜ programmispetsialist

LISA 2 Ankeetküsitlus õpilastele

LISA 3 Ankeetküsitlus õpetajatele

SISSEJUHATUS

Integreerimine on ühiskonnas aktuaalne teema. Viimaste aastate jooksul on kajastatud meedias rände ja integratsiooniga seotud probleeme pidevalt nii Eesti kui ka Euroopa raames. Autor soovib uurida õpilaste integratsiooniprogrammi, peamiselt Youth For Understanding (edaspidi YFU) kaudu Eestis 2015/2016. õppeaastal elanud vahetusõpilaste kogemuse põhjal. Põhiliseks ajendiks on autori isiklik huvi ja kokkupuude, nimelt oli autor 2015/2016. aastal vahetusõpilane ühes Eesti koolis, kus ta pidi integreeruma ümbritsevasse keskkonda ning selleks õppima selgeks ka eesti keele. Autor jätkab oma õpinguid Eestis integratsiooniprogrammi väliselt. Käesoleva uurimistöö teema on oluline, sest välisõpilaste arv on YFU Eesti statistika põhjal viimastel aastatel kasvanud. Uurimus on abiks nii vahetusorganisatsioonidele kui ka haridusministeeriumile ja selle allüksustele mõistmaks integreerumisega seotud aspekte välisõpilaste vaatenurgast.

Autor püstitas tööle kaks uurimisküsimust:

- Kuidas toimub vahetusõpilaste integreerimine Eesti haridussüsteemi 2015/2016 õppeaasta näitel?
- Kuidas toimub keeleõppimine ja kuidas mõjub keeleoskuse paranemine integratsioonile?

Immigrantidega tegeleva Integratsiooni Sihtasutuse lõppenud projektile „Uusimmigrant-laps Eesti koolis ja lasteaias“ tuginedes püstitas autor järgneva hüpoteesi:

- Eesti koolidel on vähe muukeelse-õpilasega kogemust ning õpetajate süsteemne ettevalmistus vahetusõpilastega töötamiseks on puudulik.

Töö on üles ehitatud kahe teoreetilise peatüki ning ühe uurimusliku analüüsiva peatükina. Esimeses teoreetilises peatükis kirjeldatakse YFU Eesti organisatsiooni ja selle ootuseid õpilastele ja vahetusõpilasi vastu võtvatele õpetajatele, integratsiooni olemust ja eesmärki ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevaid regulatsioone. Uurimuslikus osas analüüsitakse ankeetküsitluse vastuseid, mille autor viis vahetusõpilaste ja nende õpetajate seas läbi. Autor annab töös vastuseid uurimisküsimusele läbi analüüsi.

Autor soovib tänada oma juhendajaid, kes aitasid alati, hoolimata kellaajast, vastasid tekkinud küsimustele ning aitasid autorit keeleliselt. Samuti tänab autor MTÜ YFU Eestit, kes olid suureks abiks nii uurimistöö käigus kui ka autori eraelulises aspektis. Autor on tänulik kõikidele õpetajatele ja vahetusõpilastele, kes vastasid uurimuse raames ankeetküsitlusele.

1. MITTETULUNDUSÜHING YOUTH FOR UNDERSTANDING

1.1. YFU maailmas

YFU ehk Youth For Understanding on organisatsioon, mis asutati pärast Teist maailmasõda. Põhjuseks olid maailmasõja tagajärjed, mis laastasid Saksamaad (ning paljusid teisi riike) ja neid mõjusid oli paljuski näha noorte peal. John Eberly, kes oli Ameerika minister, soovis seda muuta tehes ettepaneku kohalikele kirikujuhtidele tuua Ameerikasse aastaks vahetusõpilased Saksamaalt elama USA peredesse ja õppima kohalikesse koolidesse. Tema eesmärk oli motiveerida saksa õpilasi tagasi minnes enda koduriigis demokraatiat üles ehitama Ameerikas õpitu põhjal. (Youth For Understanding, 2015)

Õpilaskuivahetuse programm sai alguse USA ja Saksamaa vahel. 1950. aastate keskel algas vahetusprogramm ka Skandinaavias ning hiljem Lääne- ja Kesk-Euroopas. 1958. aastal võtsid programmist esimest korda osa õpilased Jaapanist, esimestena Aasiast, ning Ladina- ja Lõuna-Ameerikast. 1989 liitus organisatsiooniga Ida-Euroopa ja viimasena 1994 Lõuna-Aafrika. Tänapäeval YFUs on üle 55 riigi ning kokku on olnud üle 260 000 vahetusõpilase. (Youth For Understanding, 2015)

YFU missiooniks on suurendada kultuuridevahelist haridust ning demokraatiat ning sotsiaalset vastutust. Vahetusaasta avab noortele ja noori vastu võtivatele peredele võimaluse õppida tundma teist kultuuri ja seeläbi edendada kultuuridevahelist mõistmist. Organisatsioon on apoliitiline ning ei ole seotud konkreetsete usunditega. Igapäevane kooselamine teisest kultuuriruumist inimesega toob endaga kaasa uusi arusaamu ning võimaluse arendada koostööd. Kogemus paneb mõistma austuse ja omavahelise suhtlemise olulisust. (Youth For Understanding Deutschland, 2016)

1.2. YFU Eesti MTÜ

YFU Eesti on mittetulundusühing, mis korraldab õpilaskuivahetusi Eesti ja teiste riikide vahel. Eestis hakkas YFU pakkuma hariduslikke kultuurivahetusprogramme alates 1992. aastast, kuid esimesed õpilased läksid vahetusaastale juba Eesti Vabariigi taasiseseisvumisaastal. Sellest ajast on Eestist üle 1300 õpilase välismaale läinud ning Eestisse on üle 300 välisõpilase tulnud. Vahetusprogrammides osaleb tänapäeval ülemaailmselt igal aastal üle kolme tuhande 15-18 aastase noore, kellel on võimalik saada vahetusprogrammist osa pea kuuekümnes riigis. (YFU Eesti, 2016)

1.2.1. Ootused Eesti koolidele ja vahetusõpilastele

YFU ootab, et kool on avatud suhtumisega ning paindlik. Välisõpilane tähendab lisatööd ning kohustust, sest info kättesaadavus peab olema hästi organiseeritud ning õpilasele arusaadav. Samas ei eelda YFU, et kõik vahetusõpilasega kokku puutuvad õpetajad oskavad inglise või mõnda muud keelt. Tänapäeva Eesti ühiskonnas oskavad enamik noori võõrkeeli ning saavad vajadusel õpetaja ja vahetusõpilase vahelist suhtlust hõlbustada.

Õpilase hindamine ei ole kohustuslik, kuid YFU Eesti soovib seda soojalt, sest hinne on tagasiside nende ja õpilase tehtud tööle. Hinded on samuti ühest küljest motivaatoriks ning teisalt vajadusel reaalsusesse tagasitoomiseks. Ained, kus õpilane on võimeline algusest peale kaasa töötama (nt. inglise keel, kehaline kasvatus), soovib YFU, et õpilane saab hinnatud samaväärselt oma klassikaaslastega.

YFU ootab Eestisse saabunud vahetusõpilastelt entusiasmi, julget pealehakkamist, koolis kohalkäimist ning võimetekohast õppimist.

Organisatsioon on teadlik, et alguses on palju selliseid tunde, kus õpilane ei saa õppetööst osa võtta, kuid aja jooksul tuleb keeleline arusaam juurde ning seejärel on tunnis osalemine juba lihtsam. Samas on tunde, mille raames saab õpilane kaasa teha gruppitöödes ning võõrkeele tundidesse panustada samaväärselt klassikaaslastega. (Vaata Lisa 1, Intervjuu Heili Lepaga, 2016)

1.3. YFU koostöö kooliga

1.3.1. Kooli valimise protsess

Eriprogrammide¹ õpilaste puhul määrab kohati programm kooli, tavalise õpilase osas aga valitakse koolid eelkõige vahetuspere soovitusel, vastavalt õdede-vendade koolidele ning logistilisele mugavusele.

1.3.2. Suhtlus koolidega ning ettevalmistus

Suhtlus kooli ja YFU Eesti vahel algab kontaktist meilivahetuse teel. YFU esindaja kontakteerub kooliga ning ühisele kokkuleppele jõudes külastab vahetusõpilane koos pereliikme ja organisatsiooni esindajaga kooli tutvumise eesmärgil enne õppeaasta algust. Kooliaasta jooksul jätkub suhtlus kooli

¹ YFU Eesti pakub lisaks tavaprogrammile ka loodus-, muusika-, teatri-, kunsti- ja filmiprogrammi. Eriprogrammid garanteerivad, et õpilane saab vahetusaastal oma hobidega sügavamalt tegeleda.

ja õpilase klassijuhatajaga vajaduspõhiselt meili teel. Samas tänapäeval ei vaja paljud koolid enam YFU poolset tuge, sest eelneva kogemuse põhjal on välja kujunenud integreerimissüsteem. (Vaata Lisa 1, Intervjuu Heili Lepaga, 2016)

2. INTEGRATSIOON

2.1. Integratsiooni olemus

Kultuuriministeeriumi definitsiooni kohaselt on “Lõimumise ehk integratsiooni eesmärk kaasa aidata Eestis sidusa ja tolerantse ühiskonna kujunemisele, kus erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed osalevad aktiivselt ühiskonnaelus ning jagavad demokraatlikke väärtusi.” Sellest tulenevalt on kultuuriministeeriumi üks eesmärkidest põimida erikeelsed elanikud ühtseks kodanikkonnaks. (Kultuuriministeerium, Kultuuriline mitmekesisus ja lõimumine, 2015)

Integratsioon on sotsiaalne kooseksisteerimine viisil, kus erineva kultuuritaustaga ja/või muul moel erinevad inimesed ja grupid elavad ühiskonnas võrdsetel tingimustel ning samaväärsete õigustega. Kooselu põhineb samadel väärtustel ja standarditel. Integratsioonipoliitika ülesanne on lõimumise raamistik luua, see tähendab edendada ja toetada vastastikust aktsepteerimist ja tunnustamist. (Die Bundesländerbeauftragte, 2009)

Tihti peale tähendab lõimumine vähemusgruppide sulandumist ühiskonda, mille eelduseks on valdava enamuse kultuuri tundmine ja austamine ning kohati riigikeele oskamine. Integreerimine ei eelda vähemusrupi kultuurilise ja etnilise eripära mahasurumist. Eesmärk on kohelda neid võrdsete ühiskonna liikmetena ning anda neile võimalus kaasarääkimiseks. (Miksike, 2001)

2.2. Integratsiooni eesmärk tulenevalt õigusaktidest

Lõimumispoliitika üldine eesmärk on ühiskonna sidususe suurendamine ning erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste kaasamine ühiskonnaellu.

Uus arengukava on aluseks aastatel 2014-2020 ellu viidavale lõimumispoliitikale, seades eesmärgiks:

- ühiskonna sidususe suurendamise;
- Eesti riigi konkurentsivõime tõstmise;
- julgeoleku tagamise;
- eesti keele ja kultuuri säilimise;
- rahvusvähemuste kultuuride säilitamise;
- kasvava tolerantsuse eri ühiskonnagruppide suhtes;
- tugevama kodanikuidentiteedi.

(Kultuuriministeerium, Valdkondlik arengukava "Lõimuv Eesti 2020", 2016)

2.3. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevad regulatsioonid

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest (edaspidi PGS) tulenevalt on vahetusõpilane haridusliku erivajadusega õpilane, sest tema koolis oleva õppekeele oskus on ebapiisav. See toob vajaduse korral kaasa muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid või suhtluskeel), taotlevates õpitulemustes või ka töökavas, mis on õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud. (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, §46, 2010)

PGS §47 teise punkti kohasel on kooli haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamise põhimõtted vaadatavad ka õppekavas. Kolmanda punkti kohaselt on direktor kohustatud määrama isiku, nimetatud ka koordineerijaks, kes korraldab vahetusõpilase õppe ja vajadusel toetab õpilase arengut ning suhtlust õpilase, juhendajate ja õpetajate vahel. (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, §47, 2010)

3. UURIMUS VAHETUSÕPILASTE INTEGREERIMISEST EESTI HARIDUSSÜSTEEMI

Autor viis läbi empiirilise uuringu, et teada saada kuidas integreerimine toimub, kes aitab integreerumisega ja kuidas saab integreerumist paremaks teha.

3.1. Uurimisprobleemi püstitamine, aineistiku kogumine, analüüsi meetod

Autor koostas teoreetiliste allikate põhjal küsimustiku (vt Lisa 2 ja 3), kus küsitles 2015/16 õppeaastal Eestis õppinud õpilasi ning nende õpetajaid. Valimiks oli 30 õpilast, kes elasid õppeaastal 2015/16 Eestis ning 18 õpetajat, küsitlusele vastas 21 õpilast 20 erinevast koolist ning 14 õpetajat kuuest erinevast koolist. Küsitlus viidi läbi vahetusõpilaste seas ajavahemikul 29. detsember 2016 kuni 20. veebruar 2017 ning õpetajate seas 19. jaanuar kuni 06. veebruar internetipõhises keskkonnas Google'i vormid.

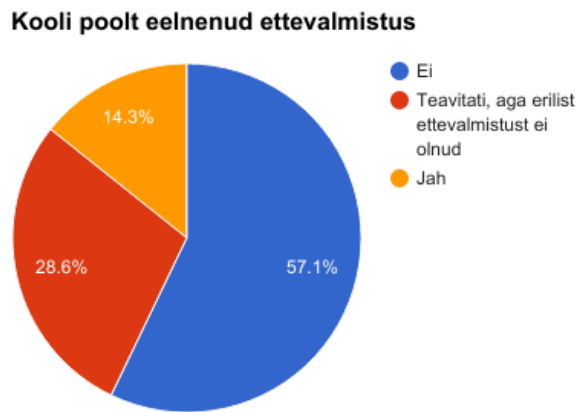
Töö uurimuslik osa koosnes ankeetküsitlusest, mis oli üldjoontes kvalitatiivne uurimismeetod, kus õpilased said vabalt sõnastatud vastuseid avaldada. Sealt saadud vastused läbisid analüüsi.

Ankeetküsitluse analüüsi põhjal vastas autor püstitatud uurimisküsimustele. Kõige tähtsam oli välja selgitada, kas integreerumine oli õpilaste ja õpetajate kriteeriumite alusel edukas ning millised olid hindamise kriteeriumid. Lisaks soovis autor mõista, kuidas toimub õpilaste integreerimine ning kuidas ja millised olid nende integreerumise abiallikad. Ühtlasi oli tähtis teada saada, kuidas keeleõppimine integratsioonile mõjub ja kuidas muukeelsed õpilased keele kõige kiiremini selgeks saavad.

Õpetajate küsitlus koosnes üheksast kohustuslikust ja ühest vabatahtlikust küsimusest, õpilaste küsitlus koosnes kaheteistkümnest kohustuslikust küsimusest.

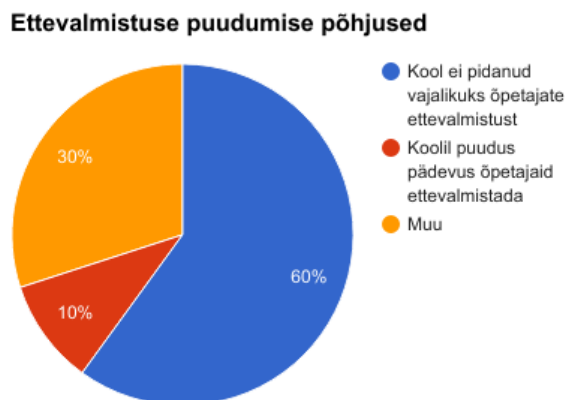
3.2. Uurimistulemuste analüüs vahetusõpilaste õpetajate vastuste põhjal

3.2.1. Kooli poolt eelnenud ettevalmistus seoses võõrkeelse õpilase klassi saabumisega

Joonis 1. Kooli poolt eelnenud ettevalmistus õpetajale

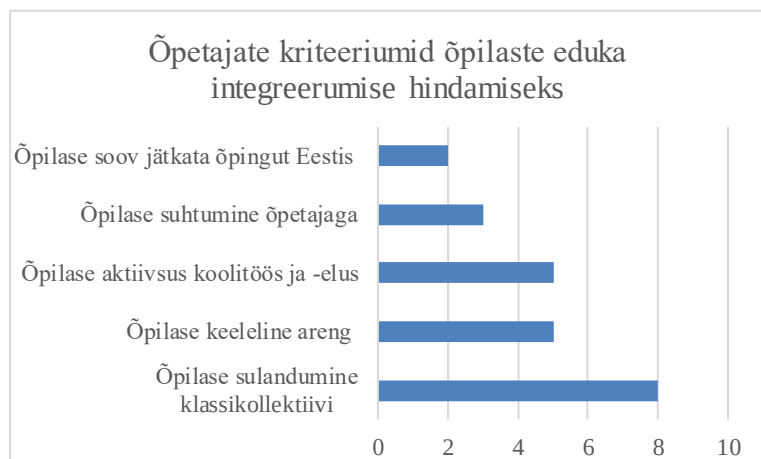
Küsimusele, kas kooli poolt eelnes ettevalmistus, vastasid kaheksa õpetajat eitavalt, neli ütlesid, et neid teavitati õpilase tulekust, kuid ettevalmistus puudus. Vaid kaks õpetajat kinnitasid, et nad olid õpilase tulekust informeeritud ning tänu klassijuhataks olemisele toimus neile eelnev kohtumine õpilase ja vahetusperega. Üks õpetaja tõi välja, et nad määravad klassis „tugiisiku“, kes aitab õpilasel kohaneda koolieluga (vt Joonis 1). Lisaks sellele edastatakse info vahetusõpilase tulekust eelnevalt klassile, mis aitab õpilasel klassi sulanduda. Selgus, et ettevalmistus puudutab peamiselt klassijuhatajaid, aineõpetajate puhul piirduakse üldiselt infoga, milline õpilane on vahetusõpilane, kust ta tuleb ning kas tema suhtes on erinõudeid. Küsitluses ütles üks õpetaja, et nad said mõningaid juhiseid kuidas õpilast õppetöösse kaasata.

Joonis 2. Õpetajate ettevalmistumise puudumise põhjused

Enamik õpetajad tunnistasid, et kool ei pidanud vajalikuks õpetajate ettevalmistust, 10% õpetajatest tõi ettevalmistuse puudumise põhjuseks kooli ebapädevuse. Mitte ükski õpetaja ei valinud vastusevariandiks „Koolil puudus huvi õpetajate ettevalmistuseks“ ega „Õpetajad loobusid võimalikust ettevalmistusest“ (vt Joonis 2). Õpetajad, kes valisid vastusevariandi „Muu“, ei osanud öelda ettevalmistumise puudumise põhjust või tõdesid, et koolil puudusid vahendid ettevalmistamiseks.

3.2.2. Õpilase integreerumine õpetaja vaatenurgast

Joonis 3. Õpetajate kriteeriumid õpilaste eduka integreerumise hindamiseks

Kõik õpetajad hindasid õpilaste integreerumise edukaks tuues välja erinevaid kriteeriumeid.

Kaheksa õpetajat vastasid, et õpilane sulandus klassikollektiivi, viis ütlesid, et õpilase keeleline areng mängis peamist rolli ning viis õpetajat hindasid õpilase arengut tema aktiivsuse järgi koolitöös ja -elus. Kolm õpetajat tõid välja, et õpilase suhtumine õpetajaga oli oluline ning kaks õpetajat tõdesid, et õpilase soov jätkata õpinguid Eestis näitas, et ta oli edukalt integreerunud (vt Joonis 3).

Õpetajad selgitasid, et mida enam õpilase keeleoskus paranes, seda paremini toimus integreerumine ning mida rohkem saadi kohalikust keelest aru, seda enam mõistsid õpilased ka vahetusriigi kultuuriruumi. Õpetajad nägid, et mida rohkem õpilane keelest aru sai, seda toredam oli tal olla. Oluline on välja tuua, et õpetajate sõnul on hea kui õpilane ei karda rääkida ja eksida, sest sedasi omandab ta keelt kiiremini. Samuti tõid nad välja, et keeleoskuse abil on oluline osaleda kõigis ainetundides ja suhelda kaasõpilastega. Õpetajad tõdesid, et juba poole aasta pärast said mõned õpilased oma asjad eesti keeles räägitud.

3.2.3. Õppetöö rikastumine tänu vahetusõpilasele

Mitmed õpetajad ütlesid, et õpilane andis teise vaatenurga nende õppetundidesse, vahetusõpilaselt küsiti tihti võrdlust koduriigi osas. Kolm õpetajat nentisid, et õpilane rikastas õppetööd tuues klassi juurde uue keele ning välisõpilane abistas teisi võõrkeelte õppimisel. Samuti tõdesid kolm õpetajat, et teisest riigist õpilane tõi klassi uut hingamist, positiivsust, meelelahutust ning põnevust. Kaks õpetajat ütlesid, et vahetusõpilane tõi oma kultuuri klassikollektiivi ja üks õpetaja täpsustas, et õpilane selgitas näiteks kui teistsugune on tema kool, ühiskond ja selle ülesehitus tema koduriigis. Lisaks täheldas üks õpetaja, et õpilase lisandumine klassi pani teda mõtlema, kuidas selgitada ning läheneda asjadele teisiti, kohati lihtsamalt, ja aitas nii kõiki õpilasi. Üks õpetaja lisas, et välisõpilase õpetamise kogemus rikastas teda, ta sai palju teadmisi ja kogemusi juurde.

3.2.4. Välisõpilase lisandumisega klassikollektiivi kaasnenud väljakutsed

Kolm õpetajat ütlesid, et suuri väljakutseid ei esinenud. Mõni õpetaja tõi välja, et esines keelebarjäär õpilasega ning täpsustusena lisati, et esialgu tuli arvestada teisest riigist saabunud õpilase keeleoskuse- ja tasemega. Vaid üks õpetaja tõdes enda puuduvat keeleoskust ja sellest kujunenud probleemi. Õpetajad tõid välja, et väljakutset esitas pidev ümberlülitumine eesti ja inglise või saksa keele vahel. Kolm õpetajat ütlesid, et lisandus palju tööd. Nad täpsustasid, et esialgu oli vaja eesti keele tekstid, harjutused ning töökäsud inglise või saksa keelde tõlkida ja uusi ülesandeid välja mõelda. Lisaks rõhutasid õpetajad koostöövalmiduse olulisust ja tõdesid, et õpetaja peaks õpilast sisseelamise juures abistama juhul kui õpilane ise pole väga agar suhtleja.

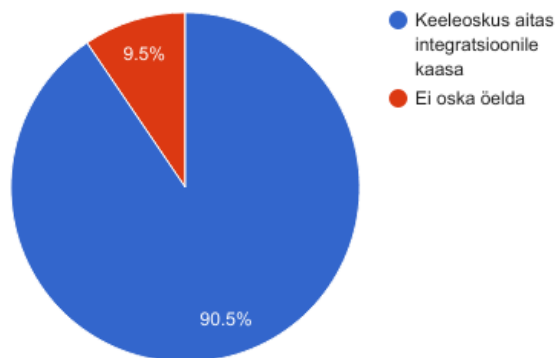
3.2.5. Välisõpilasega suhtlemine ja sellega kaasnev

Küsimusele, kas tõlkimine segas õpetamist ja õppetööd, vastasid kolmteist õpetajat eitavalt. Vaid üks õpetaja kinnitas, et segas aasta alguses, hiljem aga harjus sellega. Täpsustamisel kuidas õpetajad tegelesid õpilastega, kes ei räägi kohalikku keelt, tuli välja, et enamik õpetajad ei tegelenud vahetusõpilasega järjepidavalt, sest nad ei olnud kohustatud õpilast hindama. Lisaks eelistasid mõned õpilased ainetundides tegeleda eesti keele õppimisega ja iseseisvalt toimetada. Suur osa õpetajaid ütlesid, et andsid õpilastele rohkem iseseisvalt ja teistsugused ülesandeid ja tõlkisid uusi teemasid inglise keelde. Samuti tõid nad välja, et palju õpilased tõlkisid ise Google Translate või pinginaabri abiga õppematerjale. Mitmed õpetajad kasutasid ka õpilaste abi vahetusõpilasega suhtlemisel.

3.3. Uurimistulemuste analüüs vahetusõpilaste vastuste põhjal

3.3.1. Keeleoskuse paranemine ja selle mõju integratsioonile

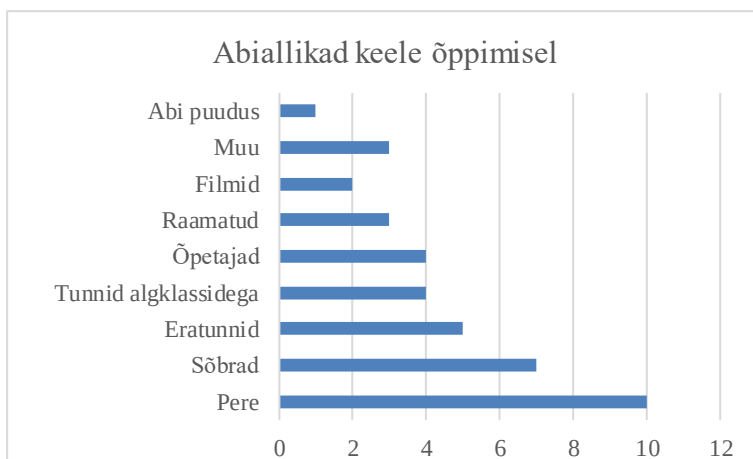
Keeleoskuse paranemine aasta jooksul ja selle mõju integratsioonile

Joonis 4. Õpilase keeleoskuse paranemine aasta jooksul ja mõju integratsioonile

Küsimusele, kas keeleoskuse paranemine aasta jooksul aitas integreerumisele kaasa vastasid 19 õpilast, et aitas ja kaks õpilast ei osanud öelda. Ükski õpilane ei valinud vastusevarianti „Ei aidanud kaasa integratsioonile“ (vt Joonis 4).

3.3.2. Keele õppimise abiallikad

Joonis 5. Keele õppimise abiallikad

Küsimusele, kuidas õpilased said abi keeleõppimisega vastasid kümme õpilast, et pere aitas neid ning selgitasid, et näiteks luges õpilane õhtuti perele raamatut, millega parandas nii oma sõnavara kui ka hääldust. Lisaks toodi näitena, et pere pani kodus olevale mööblile nende eestikeelsete nimetustega sildid, mis laiendas õpilase sõnavara. Oluliseks peeti ka pidevat eestikeelset suhtlemist ning mitte

inglise keele rääkimist. Seitse õpilast ütles, et sõbrad koolis olid head abiallikad keele õppimisel ja tõdesid, et tõlkimine koolis ja suhtlemine päeva jooksul aitas väga. Viis õpilast ütlesid, et neile anti eratunde eesti keele õppimiseks ning neli õpilast ütlesid, et tunnid algklassidega aitasid neil kiiresti keelekeskonda sobituda. Samuti tõdesid neli õpilast, et õpetajad aitasid väga keeleõppega ja täpsustasid, et mõned õpetajad andsid lihtsamaid ülesandeid, mida nad iga tunni alguses parandasid. Kolm õpilast tõi välja, et õppisid raamatute abil ning kaks õpilast selgitasid, et vaatasid nädalavahetusesti erinevaid eesti keelseid filme ja sarju. Üks õpilane tõdes kurvastusega, et ei leidnud abi, mida soovis. Muu hulgas ütlesid õpilased, et ka YFU Eesti aitas keele õppimisega. Esines ka õpilasi, kes ei osanud oma keele õppimise abiallikaid nimetada (vt Joonis 5).

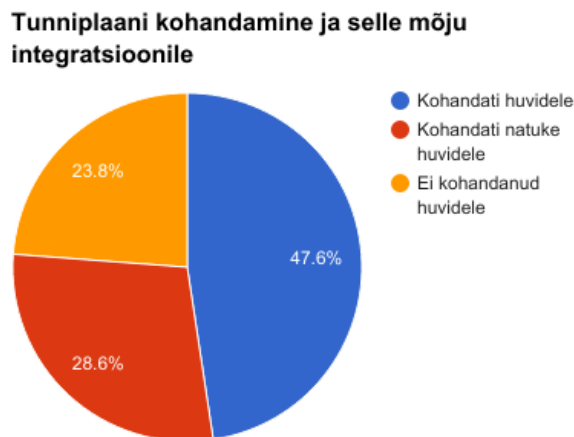
3.3.3. Õpetaja abi vahetusõpilase integratsioonile

Mitmed õpilased tõid välja, et õpetajad ärgitasid neid osa võtma ka erinevatest huvitegevustest peale kooli, näiteks kokandus, riigikaitse ja tantsugrupp. Kaks õpilast selgitasid, et neile anti luba telefoniga tunnis tõlkida, teised kaks õpilast ütlesid, et õpetaja ise tõlkis neile teste ja ülesandeid. Kaks õpilast tõid välja, et said teistsuguseid ülesandeid ja üks nendest selgitas, et õpetaja lasi õpilasel peale ülesannete täitmist teha ettekande klassile õpitu põhjal. Õpilased lisasid, et õpetajad andsid eratunde ja mõnikord tehti tunnis grupitöid, millest sai ka välisõpilane osa võtta. Kolm õpilast tõid välja, nad oleksid soovinud saada õpetajatelt abi ja lisaülesandeid, kuid ei saanud neid. Kaks õpilast aga tõdesid, et nende õpingutele aitas kaasa nende kohtlemine tavalise õpilasena, see tähendab, et õpetajad ei andnud neile eraldi ülesandeid ega teinud järelandmisi koduste tööde ja kontrolltööde osas. Nad lisasid, et alguses oli selline meetod raske, aga keeleõppimise ja integratsiooniga aitas väga.

3.3.4. Kaasõpilaste abi vahetusõpilase integratsioonile

Vahetusõpilased tõid välja, et suurim abi, mida nad klassikaaslastelt said oli abi tõlkimisesel, ruumide leidmisel ning reeglite ja kommete lahti seletamisel. Samuti vastasid kaasõpilased vahetusõpilaste küsimustele ning kui midagi läks valesti, proovisid kohalikud õpilased aidata. Eesti õpilased ergutasid vahetusõpilasi rääkima eesti keeles ning veetsid nendega aega ka kooliväliselt, mis viis kiirema lõimumiseni. Üks õpilane tõi välja, et suhtlemine edenes sammhaaval, aasta alguses olid vestlused kaasõpilastega põgusad ja lühikesed, ent aasta lõpuks sisukad ja pikad. Kahjuks tõid viis õpilast välja, et oleksid soovinud klassikaaslastega rohkem aega veeta ja see oleks neid aidanud, kuid eesti õpilased ei tundnud huvi vahetusõpilaste vastu ja ei soovinud nendega rääkida.

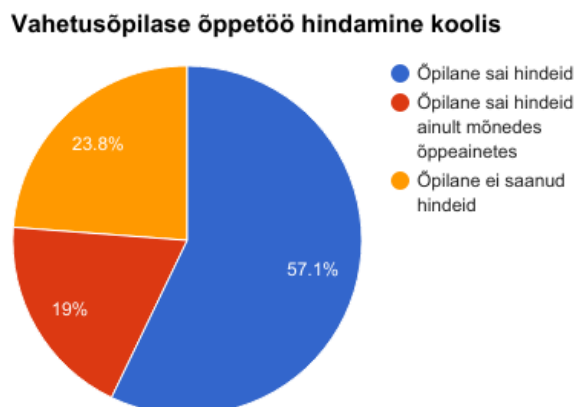
3.3.5. Vahetusõpilase tunniplaani kohandamine ja selle mõju integratsioonile

Joonis 6. Vahetusõpilase tunniplaani kohandamine ja selle mõju integratsioonile

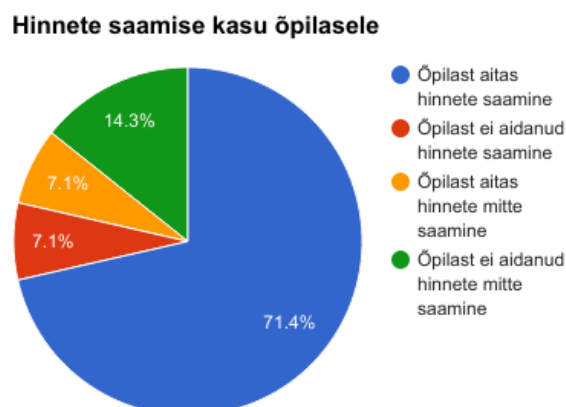
Enamik õpilastest ütlesid, et nende tunniplaani kohandati vastavalt nende huvidele ning keele omandamise kiirendamise eesmärgil (vt Joonis 6). Suurem osa õpilastest omandas seeläbi baasteadmised keelest kiiremini ning tundis end ümbruskonda sulanduvat, kuid oli ka õpilasi, kes tõdesid, et tunniplaani kohandamise tõttu puudus neil piisav aeg klassikaaslastega suhtlemiseks ning seetõttu toimus nende integreerumine klassi aeglasemalt. Viis õpilast tõid välja, et tunniplaani kohandati vähesel määral ja üks nendest õpilastest ütles, et oleks soovinud, et kool ise pakuks tunniplaani korrigeerimist vahetusõpilasele ja ta ei oleks pidanud seda ise küsima. Viis õpilast tõdesid, et tunniplaani ei kohandatud, kuigi nad oleksid seda soovinud. Kaks õpilast tõid välja, et tunniplaani mitte kohandamine aitas neil kiiremini klassikollektiivi sulanduda ja sõpru leida.

3.3.6. Vahetusõpilase õppetöö hindamine koolis ja selle mõju integratsioonile

Joonis 7. Vahetusõpilase õppetöö hindamine koolis

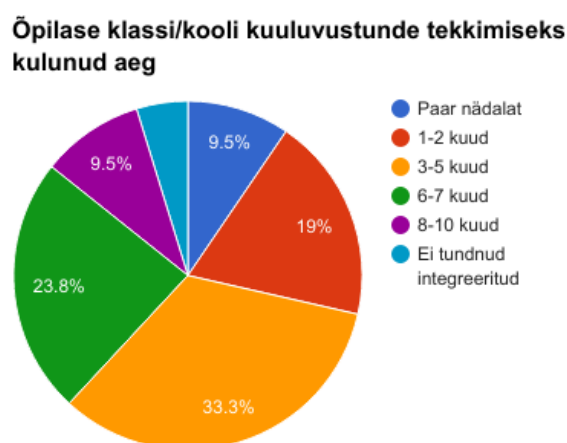
Küsimusele, kas õpetajad hindasid vahetusõpilaste kodutöid ja teste, vastasid kaksteist õpilast, et nad said hindeid. Neli õpilast seletasid, et said hindeid ainult mõnedes õppeainetes nagu näiteks kehaline kasvatus ja inglise keel. Viis õpilast vastasid, et ei saanud üldse hindeid (vt Joonis 7).

Joonis 8. Hinnete saamise kasu õpilasele

Küsimusele, kas hinnete saamine aitas vahetusõpilasi integreeruda ning keelt õppida, vastasid enamik õpilastest jaatavalt (vt Joonis 8). Üks õpilane seletas, et oli sedasi rohkem motiveeritud. Teine õppija tõi välja, et teda ei aidanud hinnete saamine ning uskus, et hinneteta oleks ta olnud edukam. Ühe vahetusõpilase sõnul aitas teda hinnete mitte saamine ning seletas, et ta arvab, et vastasel juhul oleks ta iga kord keele tõttu läbi kukkunud. Kaks õpilast, kes ei saanud hindeid, tõdesid, et mitte hinnete saamine ei aidanud neid ja nad oleksid soovinud hindeid saada.

3.3.7. Õpilase integreerumistunde tekkimiseks kulunud aeg

Joonis 9. Vahetusõpilase klassi/kooli kuuluvustunde tekkimiseks kulunud aeg

Küsimusele, kui palju aega kulus, kuni tekkis kuuluvustunne koolis, valisid kaks õpilast kõige lühema vastusevariandi „Paar nädalat“. Neli õpilast valisid vastusevariandi 1-2 kuud. Kõige suurem osa

vahetusõpilastest tundis end klassikollektiivi sulandunult peale 3-5 kuud. 6-7 kuud valis viis õpilast. Kaks õpilast märkisid, et integreerimine võttis aega 8-10 kuud ehk põhimõtteliselt terve aeg, mil nad elasid Eestis. Vaid üks õpilane lausus, et ei tundnud end terve vahetusaasta jooksul integreerununa (vt Joonis 9).

3.3.8. Vahetusõpilaste soovitud integreerimisprotsessi parandamiseks

Küsimusele, kuidas saab integreerimist parendada vastasid õpilased väga erinevalt. Kolm nendest õpilastest tõid välja, et oleksid soovinud oma õpetajatega rohkem suhelda ning seeläbi toetust saada. Üks välisõpilane tõi välja, et oli õpetajaid, kes kohtlesid teda kui tavalist keeleraskustega õpilast, kes läbis õppeprogrammi võrdselt teiste õpilastega ning tema sõnul oli selline meetod suur abi keele õppimisel. Ta lisas ka, et võimalus õppida koos kaasõpilastega oli tema jaoks oluline. Samas tunnistas nii mõnigi õpilane, et oli ka õpetajaid, kes ei osanud välisõpilast kaasata õppetöösse ning ei huvitunud temast, mis vastajate sõnul ei aidanud nende integreerumisele kaasa. Teine õpilane ütles, et alguses oleks soovitatav õpilase ja õpetaja tihe omavaheline suhtlus, sest keeleoskuse puuduse tõttu ei pruugi kõik vahetusõpilased osata või julgeda abi küsida. Kaks õpilast tõdesid, et klass oleks võinud rohkem huvitatud olla vahetusõpilase klassi integreerimisest, kuid üks nendest õpilastest ütles, et ka tema ise oleks pidanud rohkem rääkima kaasõpilastega. Üks õpilane ütles, et riigipoolne abi keele õppimisel on teretulnud, lisades, et paljud kursused on suunatud venekeelsetele õppuritele, mis omakorda raskendab vahetusõpilaste keelekursusel osalemist, arvestades, et nende emakeel ei ole vene keel, seega nad ei saa selle baasilt õppida eesti keelt.

3.4. Järeldused

Uurimusest selgus, et kooli poolt eelnenud ettevalmistus seoses võõrkeelse õpilase saabumisega on veel puudulik ning nõuab arendamist. Koolid ei ole senini vajalikuks pidanud õpetajate ettevalmistust ning sellele peab edaspidi tähelepanu pöörama. Õpilase integreerimist määrasid õpetajad hinnates õpilase sulandumist klassikollektiivi, õpilase aktiivsust koolielus ning tema keelelist arengut. Paljud õpetajad tõdesid, et vahetusõpilased rikastasid õppetööd ning tõid välja, et õpilased andsid teise vaatenurga õppetundidesse ning tõid klassi uut hingamist. Selgus ka, et suuri väljakutseid välisõpilase lisandumisega klassikollektiivi õpetaja jaoks ei esinenud, vaid paar õpetajat tõid välja õppeaasta alguses esinenud keelebarjääri ning osa ütlesid, et oli palju töö, sest tõlkisid ülesandeid ja teste. Õpetajad tõdesid, et suuri probleeme välisõpilasega suhtlemisel ei esinenud ning tõlkimine neid ei häirinud.

Õpilaste puhul tuli välja, et keeleoskuse paranemine aitas üldise integreerumisega. Keeleõppe abiallikatena nimetati vahetuspere ning sõbrad, eratunnid koolis, tunnid algklassidega ning õpetajad. Õpilased tõid samuti välja, et õpetajad ärgitasid neid koolielust osa võtma ning aitasid neid andes välisõpilastele teistsuguseid ülesandeid, eesmärgiga parandada nende sõnavara. Mõned õpilased tõid välja, et nende kohtlemine tavalise õpilasena aitas kaasa nende integreerumisele. Vahetusõpilaste küsitlusest selgus ka, et kõige suurem abi keele õppimisel oli klassikaaslastest, kes aitasid tõlkimisega. Samas aga selgus, et selline abi pole igas klassis olemas, välisõpilased tõid välja, et oleksid rohkem abi ning suhtlust soovinud, aga eesti õpilased ei olnud huvitatud vahetusõpilasega suhlemisest. Vahetusõpilase tunniplaani kohandamine aitas kaasa integratsioonile, kuid mõned õpilased tõdesid, et seetõttu puudus ühine aeg klassikaaslastega. Samas oli ka õpilasi, kelle tunniplaani ei kohandatud ning see aitas neil kiiremini klassi integreeruda. Enamik õpilastest ütlesid, et said hindeid, kuid olid ka mõned, kes hoolimata tahtest saada hindeid, neid siiski ei saanud. Enamik õpilastest tõdesid, et hinnete saamine aitas neil integreeruda. Aeg, mis kulus õpilasel tundmaks end integreerununa oli väga personaalne, kuid enamiku puhul võttis see aega kolm kuni seitse kuud. Vaid ühe õpilase puhul selgus, et ta ei tundnud end sulanuna kultuuriruumi terve aasta jooksul. Integreerumise hõlbustamiseks tõid õpilased välja, et oleksid soovinud rohkem tähelepanu õpetajatelt.

Uurimistöö kinnitab, et õpikeskkond saab õpilase integratsiooni ja keeleõpet toetada.

KOKKUVÕTE

Uurimistöös selgitas autor välja, et integreerimine on individuaalne protsess, mis võib teatud määral olla mõjutatav, kuid iga õpilase kogemus on siiski erinev. Uurimuses selgus, et õpikeskkond saab õpilase integratsiooni ja keeleõpet toetada. Selleks, et õpetajad oleksid valmis välisõpilase arengule kaasa aitama, on vaja pedagoogide aktiivsust ning abivalmidust õpilasega tegelemisel.

Uurimusliku osa jaoks viis autor läbi ankeetküsitluse õpetajate, kes olid välisõpilastega kokkupuutunud, seas ning vahetusõpilaste endi hulgas. Selgus, et õpilase integratsiooni toetusprogrammi parenemise juures on palju arenguruumi. Keskmiselt tunnevad õpilased end poole aasta möödudes lõimunud. Õpilaste puhul tuli välja, et keeleõppe allikad on peamiselt koolis tekkinud sõbrad ja õpetajad. Selgus, et tunniplaani kohandamine ning vahetusõpilase õppetööde hindamine aitab kaasa tema integreerumisele. Õpilased tõid enim välja soovi suuremale koolipoolsele toetusele ning paremat ettevalmistust võõrkeelsete õpilastega tegelemiseks.

Analüüsimisel sai autor teada, et õpetajad hindasid õpilaste integreerumist paremaks kui õpilased ise. Pedagoogid tõid välja viisid, kuidas õppetööd välisõpilastega rikastada ning kuidas toimus nende suhtlemine õpilastega. Samas selgitati, et eriline ettevalmistus muukeelse õpilasega tegelemiseks puudub. See kinnitas hüpoteesi, et Eesti koolidel on vähe välisõpilastega tegelemise kogemust ning puudub õpetajate süsteemne ettevalmistus tööks muukeelsete õpilastega.

Lõimingu puhul on tegu sidusa ja tolerantse ühiskonna kujunemisesse panustamisega, mis aitab kasvatada rahvusvahelist üksteisemõistmist. Autor sai tööd tehes teada, et kõige suurem abi integratsiooni edenemisel on kaasõpilaste ning õpetajate abi keeleõppel. Samuti on tähtis välisõpilase enda motivatsioon ja tahe keel selgeks saada.

Käesoleva uurimistöö tulemustest lähtuvalt on autoril järgmised ettepanekud:

- Lõimumise paranemiseks tuleb õpetajatele pakkuda ettevalmistavaid kursuseid.
- Õpilase tulekule eelnevalt peab info jõudma kõikide õpetajateni, hõlmates juhendit, kuidas vahetusõpilasega tegeleda ning kuidas teda rakendada õppetöös.
- Tagada välisõpilasele võimalus osaleda keelekursustel.

Autor edastab uurimistöö haridusministeeriumile tutvumiseks ning edaspidise teavitustöö jaoks sisendi andmiseks ja MTÜ YFU Eestile tagamaks vahetusõpilaste integreerumisprogrammi kõrget kvaliteeti.

RESÜMEE

Das Ziel der Seminararbeit „Studie zur Integration von Austauschschülern in das estnische Bildungssystem anhand von Befragungen der im Jahre 2015/2016 in Estland lebenden Schülern“ war die Untersuchung der Integration anhand von Austauschschülern des Jahrganges 2015/16.

Die Arbeit ist in einen theoretischen und einen praktischen Teil unterteilt. Im theoretischen Teil wird YFU und ihre Erwartungen an Lehrer und Schüler beschrieben, sowie der jetzige Stand der Integration anhand von Regulationen des Grundschul- und Gymnasiumsgesetzes.

Im Laufe der Seminararbeit erklärt die Autorin, dass die Integration von anderssprachigen Schülern in das estnische Bildungssystem ein individueller Prozess ist, der in gewissem Maße beeinflussbar ist. Es wurde festgestellt, dass die Lernumgebung die Integration und das Sprachenlernen sehr unterstützt. Damit Lehrer bereit sind, bei der Entwicklung und dem Lernprozess der Schüler zu helfen, ist es nötig, dass die Pädagogen selbst aktiv und hilfsbereit sind.

Im praktischen Teil der Seminararbeit führte die Schülerin eine Umfrage durch, in welcher Lehrer befragt wurden, welche im letzten Jahr mit Austauschschülern in Kontakt gekommen waren und ebenso Austauschschüler, welche in estnischen Schulen gelernt haben. Es stellte sich heraus, dass es Raum zur Weiterentwicklung gibt, womit eine noch bessere Integration erzielt werden könnte, jedoch fühlten sich die Schüler im Durchschnitt nach einem halben Jahr integriert. Die Antworten derselben machten klar, dass die wichtigsten Quellen zum Sprachenlernen die Lehrer und Freunde in der Schule sind. Es wurde deutlich, dass die Anpassung des Stundenplans und die Benotung der Arbeiten der Schüler eine große Rolle bei der Integration spielen. Zudem äußerten die Schüler den Wunsch, dass die Schulen bei der Integration eine unterstützendere Rolle übernehmen und die Lehrer besser auf die Arbeit mit den anderssprachigen Schülern vorbereitet werden sollten.

Während der Analysierung der Daten wurde deutlich, dass die Lehrer die Integration der Schüler besser bewerteten als die Schüler selbst. Die Pädagogen zeigten Wege auf, wie die Austauschschüler den Unterricht bereichern könnten und wie die Kommunikation mit den Schülern am Anfang des Schuljahres verlief. Ebenso wurde klar, dass eine besondere Vorbereitung der Lehrer für den Umgang mit anderssprachigen Schülern fehlt. Dies bestätigte die Hypothese, dass estnische Schulen wenig Erfahrung im Umgang mit Austauschschülern haben und eine Vorbereitung der Lehrer in Bezug auf den Umgang mit anderssprachigen Schülern fehlt.

Die Autorin erkannte während der Erstellung der Arbeit, dass die größten Hilfsmittel zur Förderung der Integration und des Sprachenlernens Lehrer und Mitschüler sind. Jedoch sind auch die eigene Motivation und der Wille des Schülers, die Sprache zu lernen und sich zu integrieren, wichtig.

KASUTATUD ALLIKAD

- Die Bundesländerbeauftragte. (2009). *Integration in Deutschland*. Kättesaadav: Die Bundesausländerbeauftragte. <http://www.bundesauslaenderbeauftragte.de/integration.html> (27.10.2016)
- Kultuuriministeerium. (2015). *Kultuuriline mitmekesisus ja lõimumine*. Kättesaadav: Eesmärgid, tegevused. <http://www.kul.ee/et/eesmargid-tegevused/kultuuriline-mitmekesisus-ja-loimumine> (27.10.2016)
- Kultuuriministeerium. (2016). *Valdkondlik arengukava "Lõimuv Eesti 2020"*. Kättesaadav: Eesmärgid, tegevused. <http://www.kul.ee/et/eesmargid-tegevused/kultuuriline-mitmekesisus/valdkondlik-arengukava-loimuv-eesti-2020> (27.10.2016)
- Miksike. (2001). *Sallivuse tund: Integratsioon*. Kättesaadav: Miksikese õppekeskkond. <http://www.miksike.ee/docs/lisakogud/tolerants/inimoigused/11.htm> (27.10.2016)
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. (2010). §46. (RT I 2010, 41, 240) Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410> (27.10.2016)
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. (2010). §47. (RT I 2010, 41, 240) Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410> (27.10.2016)
- YFU Eesti. (2016). *Organisatsioonist*. Kättesaadav: YFU. <https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/> (27.10.2016)
- Youth For Understanding. (2015). *About YFU: History*. Kättesaadav: Youth For Understanding. <https://about.yfu.org/history> (27.10.2017)
- Youth For Understanding Deutschland. (2016). *Über YFU: Die Welt mit anderen Augen sehen*. Kättesaadav: Youth For Understanding Internationaler Jugendaustausch. <https://www.yfu.de/ueber-uns/leitbild/ziele-unserer-arbeit> (27.10.2016)

LISA 1 Intervjuu Heili Lepaga, YFU Eesti MTÜ programmispetsialist

– Kuidas toimub koolivalimine ning suhtlemine kooliga?

Koolid valitakse eelkõige vahetuspere soovitusel, kus oma pere lapsed juba käivad kui kus logistiliselt kõige parem minna oleks. Eriprogrammide õpilaste puhul määrab kohati programm kooli.

Algul suhtleme e-maili teel, siis käime enne kooliaasta algust koolis kohtumas koos õpilase, pere ja YFU esindajaga ning edasi kooliaasta vältel suhtleme taaskord e-maili teel ja siis juba klassijuhatajatega.

– Kui palju on selgitamist enne koolile – mida üks vahetusõpilane tähendab?

Iga aastaga jääb selgitustööd vähemaks, sest koolide teadlikkus YFU olemasolust on kasvanud ja neile ei tule enam üllatusena vahetusõpilane klassiruumis. Paljudel koolidel on juba välja kujunenud oma sisseelamisprogramm YFU õpilastele, mis teeb meile ainult rõõmu.

– Mida YFU ootab ühest koolist?

YFU ootused koolile on avatud suhtumine ja paindlikkus. Loomulikult on see koolile lisatöö ja kohustus, et olla kindel, et uus õpilane igale poole jõuab ja kogu infost aru saab, mida alguses jagatakse, kuid abivalmeid klassikaaslaseid on alati võtta, kes vajadusel õpetajate juttu tõlkida soovivad. Vahetusõpilase hindamine ei ole kohustuslik, kuid soovitame seda soojalt, sest hinne ei ole ju muud kui tagasiside meie tehtud tööle ja kes meist ei tahaks teada, kuidas läks. Samuti on hinne motivaatoriks ja reaalsusesse tagasitoomiseks kui seda peaks tarvis olema. Ained, kus õpilane on võimeline koheselt kaasa töötama (nt inglise keel), peab ta ka samaväärselt oma klassikaaslastele hinnatud saama.

– Mida YFU eeldab koolist/õpilasest?

Ma tahaks, et see küsimus oleks pigem: mida ootab YFU õpilaselt? sest mida ootame koolilt ja mida eeldame koolilt - need on suurest kattuvad ja me ei saa ametlikult eeldada koolilt midagi, saame ainult ootada ja loota ja soovitada..

Õpilaselt ootab YFU julget pealehakkamist, kohalkäimist ja võimetekohast õppimist. Ehk kui algul on selliseid tunde palju, kus midagi aru ei saa, siis ajapikku tuleb keeleline arusaam sinna juurde ja saab teistega koos tööd teha. Tundides kasutatavad grupid tööd võivad olla just need kohad, kus ka vahetusõpilast saab koheselt kaasata mõne ülesandeosa tegemisel ja võib-olla ei olegi halb kui keegi vahel oma kodutöö ka inglise keeles ette kannab? See küll tõesti eeldab ka õpetajalt inglise keele oskust.

– Mitu õpilast on koolist lahkunud kooli tõttu? Ning kas seal on õpilased, kellel on Eestist lahkunud kooli tõttu?

Koolivahetusi tuleb ette pea iga-aastaselt. Vahel piisab ka ainult klassivahetamisest, et olla koos rohkem nendega, kellega ka vabal ajal läbi käidakse. Klassivaliku teeb keeruliseks tõsiasi, et paljudes riikides minnakse varem kooli kui Eestis ja siis peaksime panema 15.aastase sakslase juba 11.klassi, sest ta on Saksamaal 10.klassi lõpetanud, aga tegelikult vanuse poolest sobiks ta kindlasti 10.klassi paremini. Kooli tõttu koju pole küll ühtegi õpilast läinud, küll aga on kooli tõttu jäädud Eestisse kauemaks, sest Eesti erinevad kallakutega koolid (muusika, kunst) on väga kõrgetasemelised.

– Kuidas YFU hindab õpilase integreerumist? Millal nad on sisse sulanud?

YFU ei hinda õpilaste integreerumist ise, seda palume teha eelkõige nende klassijuhatajatel, kes õpilasi koolis igapäevaselt näevad. Mõningatel juhtudel saame vastuseks, et õpilane oli klassi täieõiguslik liige esimesest päevast peale, teisel juhul võib aasta lõpuni jääda sisse suur vahe ülejäänud klassi ja vahetusõpilase vahel.

LISA 2 Ankeetküsitlus õpilastele

1. How old were you when you went on exchange?

Kui vana sa olid vahetusaastale minnes?

15/16/17/18

2. Where do you come from?

Kust sa pärit oled?

3. Did you change school? If yes, why?

Kas sa vahetasid kooli? Kui jah, miks?

4. Point out examples, in which school in Estonia is different from school in your home country.

Too välja näiteid, mille poolest erineb kool Eestis ja kodumaal.

5. Was your timetable adjusted to your interests and abilities? (For example you went to younger grades etc) Did it help?

Kas su tunniplaan kohandati su huvidele ja võimetele vastavaks? Kas see tegi sissesulandumist lihtsamaks?

6. Did your language improvement during the year help with your integration?

Kas keeleoskus aitas sinu meelest kaasa integreerumisele?

Jah/Ei/Ei oska öelda

7. Did you get help with learning the language? How?

Kas ja kuidas said sa abi keeleõppimisega?

8. Point out things how your teachers helped you to settle down (integrate) in school.

Too välja näiteid, kuidas õpetajad aitasid sul kooli sisse elada.

9. Point out things how your classmates helped you to get used to school in Estonia.

Too välja näiteid, millega klassikaaslased aitasid kooliga Eestis harjuda.

10. How long did it take for you to finally feel as a part of your school/class?

Kui palju aega möödus, kuni sa tundsid, et oled nüüd koolis/klassis omaks võetud?

A few weeks/1-2 months/3-5 months/6-7 months/8-10 months/Ma ei tundnud integreeritud.

11. Did you do homework and did you get grades? Did it help, that you got/didn't get grades?

Kas sa tegid kodutöid ja kas sa said hindeid? Kas see aitas, et sa said/ei saanud hindeid?

12. Which support would you have liked (for example from YFU, school, teachers, class) or which ideas do you have to make integration better?

Millist toetust sa oleksid soovinud (nt. YFU, kooli, õpetajate, klassi poolt) või milliseid ideid sul on, et integreerimist paremaks teha?

LISA 3 Ankeetküsitlus õpetajatele

1. Mis koolis te õpetaja olete?
2. Kas kooli poolt eelnes õpetaja(te) ettevalmistus seoses võõrkeelse õpilase klassi saabumisega?
Kui jah, siis milles?
3. Kui puudus ettevalmistus, siis mis võis olla selle põhjuseks?

Koolil puudus pädevus õpetajaid ettevalmistada/Koolil puudus huvi õpetajate ettevalmistuseks/ Kool ei pidanud vajalikuks õpetajate ettevalmistust/Õpetajad loobusid võimalikust ettevalmistusest/Muu:

4. Kas ja mil viisil rikastas välisõpilane õppetööd?
5. Milliseid väljakutseid tõi endaga kaasa välisõpilase lisandumine klassikollektiivi?
6. Kas õpilase integreerimine oli edukas?

Jah/Ei

7. Mille järgi teie hindate, et õpilase integreerimine on edukas olnud?
8. Kuidas te tegelesite alguses vahetusõpilasega, kui ta ei räägi üldse eesti keelt? Kas see häiris, et õpilased räägivad rohkem tundides, sest peavad tõlkima ja seletama, sest vahetusõpilane ei saa aru? Kui häiris, mis saab teha, et vahetusõpilane ei sega, aga ikka veel saab natukene aru?
9. Kuidas õpilase keeleoskus aasta jooksul aitas integreerimisega?
10. Kust õpilane pärit oli?

Euroopast/Euroopa väljastpoolt